

El rostre del fracàs

Baltasar Porcel parodia en una novel·la desbordant, *Lola i els peixos morts*, la vida política i social des dels anys seixanta ençà.

Lola i els peixos morts. Baltasar Porcel. Editorials Proa i Columna. Barcelona, 1994.

Fa poc una persona que coneix bé el món del llibre em deia que el nom de Baltasar Porcel sovint despertava opinions no gaire positives, que molta gent no se'l creia, perquè el consideraven un espavilat i un arribista. A més a més d'això, continuava, el fet de ser un personatge provocador, una miça engolat, amb una presència pública permanent a través dels mitjans de comunicació del Principat pot fer que la gent, els lectors, se senten aclaparats i preferesquen desentendre's del personatge i no tinga els lectors que la seua obra literària es mereix. No sé si açò és cert o no. Sí que crec que des del sud aquesta imatge és menys perceptible i la visió que predomina —almenys per aquest lector— és la d'un senyor d'idees incisives, iconoclasta, però, al cap i a la fi, un senyor. Un escriptor provocador, que viu i opina sobre la notícia diària, i que des d'una perspectiva d'un home liberal presenta anàlisis amb les quals podem estar d'acord o no, però que són intel·ligents.

L'obra d'un escriptor que mobilitza l'atenció dels lectors dia a dia sempre desperta la curiositat. I Porcel sorprèn amb *Lola i els peixos* no només perquè aprofundeix una línia nova, sinó fonamentalment per destruir els ambients i personatges a què ens tenia acostumats; així, en aquesta nova obra esborra sense contemplacions l'aire màgic i la família com a eix del seu univers literari.

Lola i els peixos és un extens monòleg que s'allarga el que dura un "menjar leucèmic" en un restaurant de plats combinats a la Rambla de Catalunya. Hèlios, agent immobiliari, "ex" de quasi tot —ex-diputat de CiU, ex-militant d'un grupuscle catalanista, ex-editor i escriptor fracassat— es troba amb una ex-amant i es veu obligat a compartir taula i conversa. A partir d'aquesta situació mínima l'autor deixa que Hèlios dispares una cascada sense aturador de pensaments i records. El personatge



CARME PUÉRTOLAS

Baltasar Porcel. La seua narrativa conforma un magma literari atractiu.

—que fa pensar en una mena d'alter ego de Porcel— és barroer, exagerat, desgrana una visió deformada de la política i de la cultura des dels anys seixanta al llarg de la conversa.

En les seues digressions, Hèlios es defineix com a àcrata de dretes, cínica, i manifesta de manera exarcebada un comportament masculista, amb el qual gaudeix enravenant la seua interlocutora. Amb posat iconoclasta i una argumentació farcida de tòpics del liberalisme, passa per la *túrmix* càustica del seu cinisme els tòpics dels *ismes* de la seua generació, el comunisme, el feminisme, el catalanisme, el cristianisme, el sionisme, el progressisme. I els personatges que els encarnen.

El seu ressentiment no procedeix, però, de la prepotència, sinó de sentir-se un impotent poca-solta que se sap part insignificant de l'engrenatge de la vida, davant la qual l'única forma que té de no eixir gaire escaldat és assumir el paper de depredador, encara que en

aquest paper tampoc no tinga gaire èxit.

Les disquisicions i les petites històries dins de la història, les referències múltiples a la cultura i a la política actuals, i la narració desbocada s'integren en una prosa contundent, descurada i dispersa, però efectista. L'estil és rabiosament directe, amb un llenguatge ple d'impureses i de vegades vulgar, barrejat amb un to culte, per afegir efectivitat a la intenció satírica. A més, Porcel empra diversos registres —l'íntim, el pornogràfic, el costumista, la recreació de passatges bíblics, homèrics i de *Les mil i una nits*— per elaborar un magma literari francament atractiu.

No tot en aquest edifici retòric és perfecte: la trama té una base poc sòlida i cau a vegades en una dispersió gratuïta. Però, per damunt d'aquestes irregularitats, hem de valorar la valentia d'elaborar una narrativa totalment diferent en un projecte d'aquestes dimensions, l'observació que aporta Porcel del seu entorn, la sang i la fel que hi fica. **Francesc Calafat**